1 ספר דברים פ׳ כט

א ויקרא משה אל־כל־ישראל ויאמר אלהם אתם ראיתם את
כל־אשר עשה יהוה לעיניכם בארץ מצרים לפרעה ולכל
ב עבדיו ולכל־ארצו: המסות הגדלת אשר ראו עיניך האתת
ג והמפתים הגדלים ההם: ולא־נתן יהוה לכם לב לדעת
ד ועינים לראות ואזנים לשמע עד היום הזה: ואולך אתכם
ארבעים שנה במדבר לא־בלו שלמתיכם מעליכם ונעלך לא־
ה בלתה מעל רגלך: לחם לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם
ו למען תדעו כי אני יהוה אלהיכם: ותבאו אל־המקום הזה
ויצא סיחן מלך־חשבון ועוג מלך־הבשן לקראתנו למלחמה
ז ונכם: ונקח את־ארצם ונתנה לנחלה לראובני ולגדי ולחצי
ח שבט המנשי: ושמרתם את־דברי הברית הזאת ועשיתם
אתם למען תשכילו את כל־אשר תעשון:
ט אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם ראשיכם שבטיכם
י זקניכם ושטריכם כל איש ישראל: טפכם נשיכם וגרך אשר
יא בקרב מחניך מחטב עציך עד שאב מימיך: לעברך בברית
יהוה אלהיך ובאלתו אשר יהוה אלהיך כרת עמך היום:
יב למען הקים־אתך היום לו לעם והוא יהיה־לך לאלהים כאשר
דבר־לך וכאשר נשבע לאבתיך לאברהם ליצחק וליעקב:
יג ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את־הברית הזאת ואת־האלה
יד הזאת: כי את־אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני יהוה אלהינו
טו ואת אשר איננו פה עמנו היום: כי־אתם ידעתם את אשר־
ישבנו בארץ מצרים ואת אשר־עברנו בקרב הגוים אשר
טז עברתם: ותראו את־שקוציהם ואת גלליהם עץ ואבן כסף
יז וזהב אשר עמהם: פן־יש בכם איש או־אשה או משפחה או־
שבט אשר לבבו פנה היום מעם יהוה אלהינו ללכת לעבד
את־אלהי הגוים ההם פן־יש בכם שרש פרה ראש ולענה:
יח והיה בשמעו את־דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר
שלום יהיה־לי כי בשררות לבי אלך למען ספות הרוה את־
הצמאה:

2 פ׳ ל׳

א והיה כי־יבאו עליך כל־הדברים האלה
הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבת אל־לבבך בכל־
ב הגוים אשר הדיחך יהוה אלהיך שמה: ושבת עד־יהוה
אלהיך ושמעת בקלו ככל אשר־אנכי מצוך היום אתה
ג ובניך בכל־לבבך ובכל־נפשך: ושב יהוה אלהיך את־שבותך
ורחמך ושב וקבצך מכל־העמים אשר הפיצך יהוה אלהיך
ד שמה: אם־יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך יהוה
ה אלהיך ומשם יקחך: והביאך יהוה אלהיך אל־הארץ אשר־
ו ירשו אבתיך וירשתה והיטבך והרבך מאבתיך: ומל יהוה
אלהיך את־לבבך ואת־לבב זרעך לאהבה את־יהוה אלהיך
ז בכל־לבבך ובכל־נפשך למען חייך: ונתן יהוה אלהיך את
ח כל־האלות האלה על־איביך ועל־שנאיך אשר רדפוך: ואתה
תשוב ושמעת בקול יהוה ועשית את־כל־מצותיו אשר אנכי
ט מצוך היום: והותירך יהוה אלהיך בכל מעשה ידך בפרי
בטנך ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך לטבה כי ישוב יהוה
י לשוש עליך לטוב כאשר־שש על־אבתיך: כי תשמע
בקול יהוה אלהיך לשמר מצותיו וחקתיו הכתובה בספר
התורה הזה

[illegible] תהלים נ״א

יט זבחי אלהים רוח נשברה לב־נשבר ונדכה אלהים לא תבזה:
כ היטיבה ברצונך את־ציון תבנה חומות ירושלם: אז תחפץ
כא זבחי־צדק עולה וכליל אז יעלו על־מזבחך פרים:

3 דברים [illegible] פ׳ ל׳

כי תשוב אל־יהוה אלהיך בכל־לבבך ובכל־
יא נפשך: כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום
יב לא־נפלאת הוא ממך ולא־רחקה הוא: לא בשמים הוא
לאמר מי יעלה־לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה
יג ונעשנה: ולא־מעבר לים הוא לאמר מי יעבר־לנו אל־עבר
יד הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: כי־קרוב אליך הדבר
מאד בפיך ובלבבך לעשתו: יט ובחרת בחיים למען
כ׳ תחיה אתה וזרעך: לאהבה את־יהוה אלהיך לשמע בקלו
ולדבקה־בו כי הוא חייך וארך ימיך לשבת על־האדמה
אשר נשבע יהוה לאבתיך לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם:

[illegible] דברים לא

יז ומצאהו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא על כי־
אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה: ואנכי הסתר אסתיר
יח פני ביום ההוא על כל־הרעה אשר עשה כי פנה אל־אלהים
יט אחרים: ועתה כתבו לכם את־השירה הזאת ולמדה את־בני־
ישראל שימה בפיהם למען תהיה־לי השירה הזאת לעד בבני
כ ישראל: כי־אביאנו אל־האדמה אשר־נשבעתי לאבתיו זבת
חלב ודבש ואכל ושבע ודשן ופנה אל־אלהים אחרים ועבדום
כא ונאצוני והפר את־בריתי: והיה כי־תמצאן אתו רעות רבות
וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי
זרעו כי ידעתי את־יצרו אשר הוא עשה היום בטרם אביאנו
כב אל־הארץ אשר נשבעתי: ויכתב משה את־השירה הזאת
כג ביום ההוא וילמדה את־בני ישראל: ויצו את־יהושע בן־
נון ויאמר חזק ואמץ כי אתה תביא את־בני ישראל אל־
הארץ אשר־נשבעתי להם ואנכי אהיה עמך:

8 מסכת שבת [illegible] ע״ב

ת"ר *כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר °הנה ימים באים נאם ה' אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה' וכתיב °ונעו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו דבר ה' זו הלכה דבר ה' זה הקץ דבר ה' זו נבואה

ר׳ שמעון [illegible]

תניא רבי שמעון בן יוחי אומר חס ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר °כי לא תשכח מפי זרעו אלא מה אני מקיים ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד:

8׳ [illegible]

לא תמצא במי שמגביה דעתו עליה כשמים. י"ל למה נקיט הדמיון של הגבהת דעתו בשיעור גדול כזה של גובה השמים המשמע עד שיגביה דעתו בקלה אחרון הוא דלא תמצא בו, והלא ,בודאי אפילו במהלת גאוה לא תמצא.

9 [illegible]

(פסוק א׳) "והשבות אל לבבך", כי אהבת ישראל[10] חקוק בלבבו, ושומע את אשר חרות על לבבו מהר סיני, ויזכור מחצבתו. ואז "ושבת עד ה' אלקיך", כי אחרי אשר ישוב אל עמו בטח ישוב אל אלקיו, וישוב מכסלו ורפא לו,

חהו הרז של אורו של משיח, הופעת נשמת העולם, שבהאידו ישוב העולם לשרש ההויה, ואור ד' עליו יגלה. וממקור התשובה הגדולה הזאת ישאב האדם את תוי הקדש של התשובה באמתה.

4 [illegible]

. ישראל, נופלין ועומדין. וכן הוא אומר, אל־תשמחי איבתי לי כי נפלתי קמתי וגו' (מיכה ז ח). כי אני ה' לא שניתי וגו' (מלאכי ג ו), אמר רבי חנינא בר פפא, אמר הקדוש־ברוך־הוא, מעולם לא הכיתי אמה ושניתי לה. אבל אתם בני־יעקב לא כליתם (מלאכי ג ו), שנאמר, חצי אכלה־בם (דב' לב כג), חצי כלים והן אינן כלים. וכך אמרה כנסת ישראל, דרך קשתו ויציבני וגו' (איכה ג יב). משל למה הדבר דומה, לגבור שהעמיד את הקורה והיה זורק בה את החצים. חציו כלין והקורה במקומה עומדת. ואף ישראל כל זמן שהיסורין באין עליהן, היסורין כלין והם במקומן עומדין ואינן כלין.

5. מסכת עירובין [illegible]

ר"ע אומר °מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו שנאמר °ולמדה את בני ישראל ומנין עד שתהא סדורה בפיהם שנאמר שימה בפיהם ומנין שחייב להראות לו פנים שנאמר °ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם

[illegible]

ישראל, כשהיסורין באין עליהן, הן נכנעין ומתפללין, שנאמר (כוס ישועות אשא וגו'), צרה ויגון אמצא וגו' (שם קטז ג–ד). לפיכך אמר להם הקדוש־ברוך־הוא, אף־על־פי שקללות הללו באות עליכם, הן הן מעמידות אתכם. וכן הוא אומר, למען ענתך ולמען נסתך וגו' (דב' ח טז). וכך אמר להם משה לישראל, אף־על־פי שהיסורין הללו באין עליכם, יש לכם עמידה. לכך נאמר, אתם נצבים היום כלכם. דבר אחר, מפני מה עשאן משה מצבה. מפני שמשמשין מדעת לדעת. מדעת משה לדעת יהושע. מדעת יהושע לדעת הזקנים.

[illegible] מסכת עירובין

והיינו דאמר (ה) אבדימי בר חמא בר דוסא °מאי דכתיב °לא בשמים היא ולא מעבר לים היא לא בשמים היא שאם בשמים היא אתה צריך לעלות אחריה ואם מעבר לים היא אתה צריך לעבור אחריה *רבא אמר לא בשמים היא **לא תמצא כמי שמגביה דעתו עליה כשמים ולא תמצא כמי שמרחיב דעתו עליה כים רבי *יוחנן אמר לא בשמים היא לא תמצא בגסי רוח ולא מעבר לים היא לא תמצא לא בסחרנים ולא בתגרים:

7. רש״י [illegible]

(יד) ואת אשר איננו פה. ואף עם דורות ה העתידים להיות: (טו) כי אתם ידעתם וגו' ותראו את שקוציהם. לפי שראיתם האומות עו"א ושמא הסית לב אחד מכם אותו ללכת אחריהם: (טז) ותראו את שקוציהם. ע"ש שהם מאוסים כשקצים: גלוליהם. שמוסרחים ומאוסין כגלל: עץ ואבן. אותם של עצים ושל אבנים ראיתם בגלוים לפי שאין העו"א ירא שמא יגנבו אבל של כסף ושל זהב עמהם בחדרי משכיתם הם לפי שהם

אשר לבבו פנה היום. מלקבל עליו הברית: שרש פרה ראש ולענה. שרש מגדל עשב מר ז כגידין שהם מרים כלומר מפרה ומרבה רשע בקרבכם: (יח) והתברך בלבבו. לשון ברכה, יחשוב בלבו ברכת שלום ו, לעצמו לאמר לא יבואוני קללות הללו אך שלום יהי' לי: והתברך. כנדיר"א שוי"א בלעז [ווירד זיך זעגנען]. כמו והתגלח, והתפלל: בשררות לבי אלך. במראית לבי. כמו (במדבר כד) אשורנו ולא קרוב, כלומר מה שלבי רואה לעשות:

ט׳ אורות התשובה

כששוכחים את מהות הנשמה העצמית, כשמסיחים דעה מלהסתכל בתוכיות החיים הפנימיים של עצמו, הכל נעשה מערבב ומספק*. והתשובה הראשית, שהיא מאירה את המחשכים מיד, היא שישוב האדם אל עצמו, אל שרש נשמתו, ומיד ישוב אל האלהים, אל נשמת כל הנשמות, וילך ויצעד הלאה מעלה מעלה בקדשה ובטהרה. ודבר זה נוהג בין באיש יחידי, בין בעם שלם, בין בכל האנושיות, בין בתקון כל ההויה כלה, שקלקולה בא תמיד ממה שהיא שוכחת את עצמה. ואם תאמר שהיא חפצה לשוב אל ד', ואת עצמה היא אינה מכוננת לקבץ את נדחיה – הרי היא תשובה של רמיה**, שתשא על ידי זה את שם ד' לשוא. על כן רק באמת הגדולה של התשובה אל עצמו ישוב האדם והעם, העולם וכל העולמים, ההויה כלה, אל קונה, לאור באור החיים.

[illegible] ישע׳ פ׳ ס״א

א אדני יהוה עלי יען משח יהוה אתי לבשר ענוים שלחני לחבש
לנשברי־לב לקרא לשבוים דרור ולאסורים פקח־קוח:
ב לקרא שנת־רצון ליהוה ויום נקם לאלהינו לנחם כל־
ג אבלים: לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר שמן
ששון תחת אבל מעטה תהלה תחת רוח כהה וקרא להם
ד אילי הצדק מטע יהוה להתפאר: ובנו חרבות עולם שממות
ראשנים יקוממו וחדשו ערי חרב שממות דור ודור:

[illegible] ס״א

י שוש אשיש ביהוה תגל נפשי באלהי כי
הלבישני בגדי־ישע מעיל צדקה יעטני כחתן יכהן פאר
יא וככלה תעדה כליה: כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה
תצמיח כן אדני יהוה יצמיח צדקה ותהלה נגד כל־הגוים:
א למען ציון לא אחשה ולמען ירושלם לא אשקוט עד־יצא
ב כנגה צדקה וישועתה כלפיד יבער: וראו גוים צדקך וכל־
מלכים כבודך וקרא לך שם חדש אשר פי יהוה יקבנו:
ג והיית עטרת תפארת ביד־יהוה וצנוף מלוכה בכף־אלהיך: וצניף
ד לא־יאמר לך עוד עזובה ולארצך לא־יאמר עוד שממה כי
לך יקרא חפצי־בה ולארצך בעולה כי־חפץ יהוה בך וארצך
ה תבעל: כי־יבעל בחור בתולה יבעלוך בניך ומשוש חתן על־
ו כלה ישיש עליך אלהיך: על־חומתיך ירושלם הפקדתי
שמרים כל־היום וכל־הלילה תמיד לא יחשו המזכרים את־
ז יהוה אל־דמי לכם: ואל־תתנו דמי לו עד־יכונן ועד־ישים
ח את־ירושלם תהלה בארץ: נשבע יהוה בימינו ובזרוע עזו
אם־אתן את־דגנך עוד מאכל לאיביך ואם־ישתו בני־נכר
ט תירושך אשר יגעת בו: כי מאספיו יאכלהו והללו את־יהוה
ומקבציו ישתהו בחצרות קדשי: עברו עברו
י בשערים פנו דרך העם סלו סלו המסלה סקלו מאבן הרימו
יא נס על־העמים: הנה יהוה השמיע אל־קצה הארץ אמרו
לבת־ציון הנה ישעך בא הנה שכרו אתו ופעלתו לפניו:
יב וקראו להם עם־הקדש גאולי יהוה ולך יקרא דרושה עיר לא
א נעזבה: מי־זה בא מאדום חמוץ בגדים
מבצרה זה הדור בלבושו צעה ברב כחו אני מדבר בצדקה
ב רב להושיע: מדוע אדם ללבושך ובגדיך כדרך בגת: פורה
ג דרכתי לבדי ומעמים אין־איש אתי ואדרכם באפי וארמסם
ד בחמתי ויז נצחם על־בגדי וכל־מלבושי אגאלתי: כי יום נקם
ה בלבי ושנת גאולי באה: ואביט ואין עזר ואשתומם ואין
ו סומך ותושע לי זרעי וחמתי היא סמכתני: ואבוס עמים באפי
ז ואשכרם בחמתי ואוריד לארץ נצחם: חסדי
יהוה אזכיר תהלת יהוה כעל כל אשר־גמלנו יהוה ורב־
ח טוב לבית ישראל אשר־גמלם כרחמיו וכרב חסדיו: ויאמר
ט אך־עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע: בכל־
צרתם לא צר ומלאך פניו הושיעם באהבתו ובחמלתו הוא
גאלם וינטלם וינשאם כל־ימי עולם:

3 תהלים נ״א

יב לב טהור ברא־לי אלהים ורוח נכון
יג חדש בקרבי: אל־תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל־תקח
יד ממני: השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני: אלמדה
טו פשעים דרכיך וחטאים אליך ישובו: הצילני מדמים אלהים
טז אלהי תשועתי תרנן לשוני צדקתך: אדני שפתי תפתח ופי
יז יגיד תהלתך: כי לא־תחפץ זבח ואתנה עולה לא תרצה: